

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ศึกษา คือ บุคลากรขององค์กรธุรกิจประเภทหน่วยธุรกิจในกรุงเทพมหานคร ที่เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีจำนวน 432 บริษัท (ณ สิ้น มีนาคม 2540 : ข้อมูลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย)

กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษางานวิจัยนี้ใช้เกณฑ์ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) (วิเชียร เกตุสิงห์, 2537) ณ ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ซึ่งมีค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ $\pm 5\%$

การกำหนดตัวอย่าง

จากจำนวนประชากร 50,000 คน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 397 คน ดังนั้นในที่นี้ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 400 คน

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มรายชื่อกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้หญิงและผู้ชายที่อยู่ในองค์กรธุรกิจ ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยสุ่มมาให้ครบ 400 คน โดยใช้วิธีการเลือกดังต่อไปนี้

1. ใช้วิธีการรวบรวมรายชื่อองค์กรธุรกิจที่เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทั้งหมด ซึ่งมีจำนวน 432 บริษัท

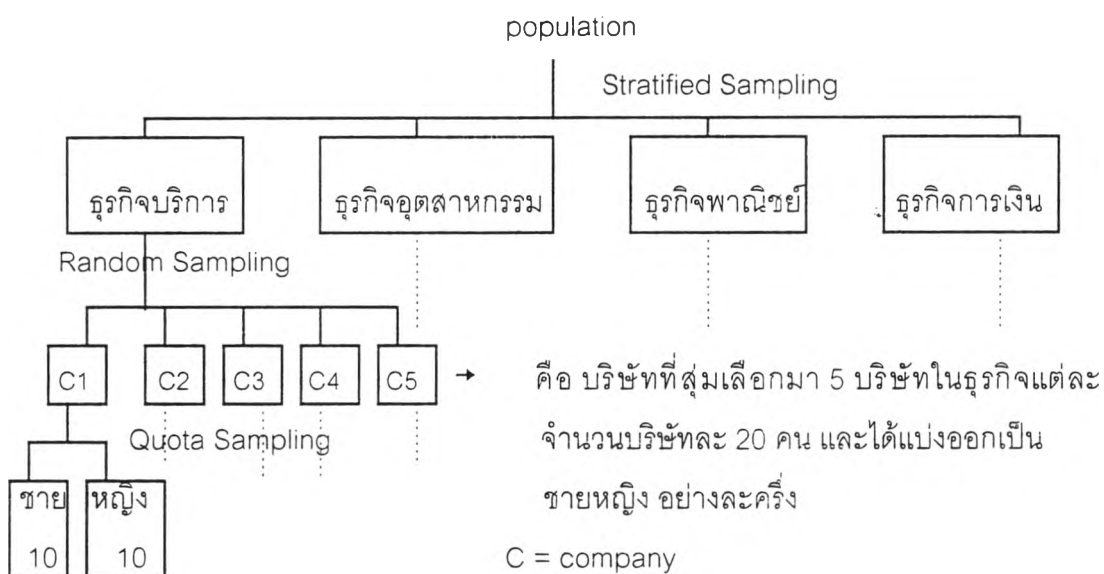
2. แบ่งประเภทองค์กรธุรกิจที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์โดยแบ่งออกเป็นประเภทขององค์กรธุรกิจ ตามการให้ความหมายของคำจำกัดความ ดังนี้ (ประจวบ อินชื้อด ,2530)

- ธุรกิจบริการ
- ธุรกิจอุตสาหกรรม
- ธุรกิจพาณิชย์
- ธุรกิจการเงิน

3. จับฉลากชื่อบริษัทจากธุรกิจแต่ละประเภทมาประเภทละ 5 บริษัท (Random Sampling) โดยในแต่ละบริษัทกำหนดให้บุคลากรเพศหญิงและเพศชายเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา

4. ในแต่ละบริษัททำการสุ่มแบบ Quota Sampling ออกเป็นเพศชาย เพศหญิง ในสัดส่วนที่เท่ากัน

แผนภูมิที่ 1 แสดงวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

ในแต่ละหน่วยธุรกิจจำแนกพนักงานออกตามระดับตำแหน่งงานและจำแนกตามเพศ เป็นเพศหญิงและเพศชาย ดังนี้

1. กลุ่มระดับผู้บริหาร : เพศหญิง เพศชาย
2. กลุ่มระดับผู้ปฏิบัติการ : เพศหญิง เพศชาย

ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง ก. แสดงจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทองค์กรธุรกิจ เพศ และ ตำแหน่งงานของบุคลากรในองค์กรธุรกิจ

ระดับปฏิบัติการ : ระดับบริหาร (2: 1)

ธุรกิจบริการ				ธุรกิจอุตสาหกรรม				ธุรกิจพาณิชย์				ธุรกิจการเงิน			
ชาย		หญิง		ชาย		หญิง		ชาย		หญิง		ชาย		หญิง	
ปฏิบัติ การ	บริหาร	ปฏิบัติ การ	บริหาร	ปฏิบัติ การ	บริหาร	ปฏิบัติ การ	บริหาร	ปฏิบัติ การ	บริหาร	ปฏิบัติ การ	บริหาร	ปฏิบัติ การ	บริหาร	ปฏิบัติ การ	บริหาร
34	16	34	16	34	16	34	16	34	16	34	16	34	16	34	16
50		50		50		50		50		50		50		50	
รวม 100 คน				รวม 100 คน				รวม 100 คน				รวม 100 คน			

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยจำแนกตัวแปรเป็น 2 ประเภท คือ

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ในที่นี้คือ เพศ

- ตำแหน่งงาน
- ประเภทองค์กรธุรกิจ

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ทัศนคติต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

ความต้องการข่าวสารข้อมูลจากเทคโนโลยีสารสนเทศ

โอกาสในการเข้าถึงข้อมูลจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ปัญหาและอุปสรรคจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม โดยเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด

ลักษณะคำถามแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1. คำถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2. คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและทัศนคติของผู้หญิง และผู้ชายที่มีต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

- ส่วนที่ 3. คำถามเกี่ยวกับความต้องการข้อมูลข่าวสารของผู้หญิงและผู้ชายที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- ส่วนที่ 4. คำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้หญิงและผู้ชายไทย

เกณฑ์ในการให้คะแนน

เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม เป็นคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม
 - ชาย
 - หญิง
2. อายุ แบ่งเป็น 5 กลุ่ม
 - ต่ำกว่า 20 ปี
 - 20-29 ปี
 - 30-39 ปี
 - 40-49 ปี
 - 50 ปี ขึ้นไป
3. การศึกษา แบ่งเป็น 4 กลุ่ม
 - ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - ปริญญาตรี หรือ เทียบเท่า
 - ปริญญาโท
 - ปริญญาเอก
4. ตำแหน่ง แบ่งเป็น 5 กลุ่ม
 - ระดับปฏิบัติการทั่วไป
 - ระดับผู้ช่วยผู้จัดการ - ผู้จัดการ
 - ระดับผู้ช่วยผู้อำนวยการ - ผู้อำนวยการ
 - กรรมการผู้จัดการ - ที่ปรึกษา
 - อื่น ๆ

5. ประเภทขององค์กรธุรกิจที่ทำอยู่ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม

- ธุรกิจบริการ หมายถึง หน่วยงานที่ประกอบกิจการให้บริการ และอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้า เช่น โรงแรม สายการบิน สื่อสารมวลชน ประกันชีวิต
- ธุรกิจอุตสาหกรรม หมายถึง หน่วยงานที่ประกอบกิจการด้านการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค เช่น โรงงานอุตสาหกรรม
- ธุรกิจพาณิชย์ หมายถึง หน่วยงานที่ประกอบกิจการทางการค้า และการตลาด โดยเน้นหนักในเรื่องการผลิตและการค้าด้วยตัวเอง หรือ รับช่วงการค้า
- ธุรกิจการเงิน หมายถึง หน่วยงานที่ประกอบกิจการด้านการเงิน หรือ เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน

6. ระยะเวลาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

- น้อยกว่า 1 ปี
- 1-2 ปี
- 3-5 ปี
- มากกว่า 5 ปี

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและทัศนคติของหญิงและชายที่มีต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

- พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกตามประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม โดยพิจารณาในเรื่องความบ่อยครั้งในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับประเภทของอุปกรณ์ ดังนี้

ทุกวันทำงาน	4	คะแนน
สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง	3	คะแนน
สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง	2	คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	1	คะแนน
ไม่ใช้เลย	0	คะแนน

โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของความบ่อยครั้งของพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนี้

<u>ค่าเฉลี่ย</u>	<u>ระดับความบ่อยครั้งใน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ</u>	<u>ความหมาย</u>
0.00-0.49	น้อย	มีความบ่อยครั้งในการใช้น้อย
0.50-1.49	ค่อนข้างน้อย	มีความบ่อยครั้งในการใช้ค่อนข้างน้อย
1.50-2.49	ปานกลาง	มีความบ่อยครั้งในการใช้ปานกลาง
2.50-3.49	ค่อนข้างบ่อย	มีความบ่อยครั้งในการใช้ค่อนข้างบ่อย
3.50-4.00	บ่อยมาก	มีความบ่อยครั้งในการใช้บ่อยมาก

- ทัศนคติที่มีต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกตามทิศทางของทัศนคติ ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของหญิงชายในองค์กร โดยแบ่งเป็นทัศนคติทางบวกและทางลบ

ข้อความเชิงบวก คือ ทัศนคติเชิงบวกที่มีทิศทางของทัศนคติในเชิงยอมรับ การมองเห็นคุณค่า มีความคิดเห็นที่สอดคล้องต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

ข้อความเชิงลบ คือ ทัศนคติเชิงลบที่มีทิศทางของทัศนคติต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ในเชิงไม่คุ้มค่า ยุ่งยากซับซ้อน ไม่สามารถตอบสนองความต้องการ และสิ้นเปลือง ดังนี้

	<u>ทัศนคติเชิงบวก (คะแนน)</u>	<u>ทัศนคติเชิงลบ (คะแนน)</u>
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

<u>ค่าเฉลี่ย</u>	<u>ระดับทัศนคติ</u>	<u>ความหมาย</u>
1.00-1.49	ต่ำมาก	ทัศนคติเชิงลบมาก/ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.50-2.49	ต่ำ	ทัศนคติเชิงลบ/ไม่เห็นด้วย
2.50-3.49	ปานกลาง	ทัศนคติเป็นกลาง/ไม่แน่ใจ
3.50-4.49	สูง	ทัศนคติเชิงบวก/เห็นด้วย
4.50-5.00	สูงมาก	ทัศนคติเชิงบวกมาก/เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความต้องการข่าวสารข้อมูลที่มีต่อการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความต้องการ และโอกาส	ความหมาย
1.00-1.49	ต่ำมาก	ไม่ได้รับการตอบสนองและมีโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลน้อยที่สุด
1.50-2.49	ต่ำ	ได้รับการตอบสนองและมีโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลน้อย
2.50-3.49	ปานกลาง	ได้รับการตอบสนองและมีโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลปานกลาง
3.50-4.49	สูง	ได้รับการตอบสนองและมีโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลมาก
4.50-5.00	สูงมาก	ได้รับการตอบสนองและมีโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลมากที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจะเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า ดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับของปัญหาและอุปสรรค	ความหมาย
1.00-1.49	ต่ำมาก	มีปัญหาน้อยที่สุด
1.50-2.49	ต่ำ	น้อย
2.50-3.49	ปานกลาง	ปานกลาง
3.50-4.49	สูง	มาก
4.50-5.00	สูงมาก	มากที่สุด

การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

ผู้วิจัยทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (validity) และความน่าเชื่อถือ (reliability) ของแบบสอบถามดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้เรียบเรียงไปเสนอบริการที่ปรึกษา
2. นำไปทดลอง (try out) โดยนำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ไปทดลองใช้ (pre-test) กับบุคลากรในองค์กรธุรกิจที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คนเพื่อตรวจสอบว่าคำถามในแต่ละข้อแต่ละตอนของแบบสอบถามสามารถสื่อความหมายได้ตรงตามที่ต้องการหรือไม่คำถามเหมาะสมหรือไม่และยากต่อความเข้าใจหรือไม่
3. หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาทดสอบหาความเที่ยงตรงและหาค่าความน่าเชื่อถือ
4. นำผลการทดสอบมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมโดยที่การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือใช้วิธีการหาค่าความเที่ยงตามแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha) ของ Cronbach (อ้างไว้ในวิเชียร เกตุสิงห์, 2537) สำหรับแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ผลการทดสอบค่าความน่าเชื่อถือในส่วนที่ใช้วัดพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้เท่ากับ 0.83 แสดงว่าแบบสอบถามนี้ สามารถนำมาใช้ในการวัดได้ เพราะมีค่าความน่าเชื่อถือได้อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับได้

ผลการทดสอบค่าความน่าเชื่อถือในส่วนที่ใช้วัดทัศนคติต่อเทคโนโลยีสารสนเทศได้เท่ากับ 0.81 แสดงว่าแบบสอบถามนี้ สามารถนำมาใช้ในการวัดได้ เพราะมีค่าความน่าเชื่อถือได้อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับได้

ผลการทดสอบค่าความน่าเชื่อถือในส่วนที่ใช้วัดโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลจากเทคโนโลยีสารสนเทศได้เท่ากับ 0.84 แสดงว่าแบบสอบถามนี้ สามารถนำมาใช้ในการวัดได้ เพราะมีค่าความน่าเชื่อถือได้อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับได้

ผลการทดสอบค่าความน่าเชื่อถือในส่วนที่ใช้วัดความต้องการข่าวสารข้อมูลจากเทคโนโลยีสารสนเทศได้เท่ากับ 0.85 แสดงว่าแบบสอบถามนี้ สามารถนำมาใช้ในการวัดได้ เพราะมีค่าความน่าเชื่อถือได้อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ได้เลือกตัวอย่างไว้ โดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถาม และเก็บแบบสอบถามด้วยตัวเอง ช่วงเวลาที่ให้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2541 ทั้งนี้ได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้นจำนวน 415 ชุด จากที่ส่งไป 470 ชุด

หลังจากที่ผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ เพื่อหาค่าทางสถิติโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำการลงรหัสข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม
2. กรอกรหัสลงในแบบฟอร์มลงรหัส (Coding Form) เพื่อนำไปบันทึกลงคอมพิวเตอร์
3. นำข้อมูลเข้าประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย
4. นำผลการคำนวณทางสถิติที่ได้ มาเขียนวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้สถิติการวิเคราะห์แบบพรรณนา (Descriptive Method)

โดยการแจกแจงข้อมูลความถี่ (Frequency Distribution) คำนวณค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation -S.D.) และนำเสนอข้อมูลเป็นตารางแจกแจงความถี่แบบทางเดียว

2. ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

เป็นการใช้สถิติวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยเป็นการคำนวณหาค่า t-test

การประมวลผลข้อมูล

ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for MS Window